

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 99. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 2-го травня 1941. No. 99. Jersey City, N. J., Friday, May 2, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ СТЯГАЄ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ НА ПОМІЧ АНГЛІЇ

ВАШІНГТОН. — Президент звелів американській морській комісії, щоб стягнула торговельних кораблів на два мільйони тон містотні і ті кораблі віддала до диспозиції тим чинникам, які доставляють до Англії воєнну поміч. Тих кораблів морська комісія має дістати з приватних торговельних ліній, від воєнної флотії, а передусім від чужих компаній, які мають свої кораблі в американських портах. Чужих кораблів, що внаслідок війни застрягли в американських портах і не роблять жадної роботи, є один мільйон тон. Більшість з них вже сконфіскована і треба лиш одобрення з боку конгресу, щоб їх віддати для вжитку. В інших полудневих краях, а також у американських заморських посольствах, назбирається ще один мільйон нечинних кораблів. Президент звелів запрогати кожний, хочби найменший корабель для перевозу продуктів до Європи і для створення з них „корабельного мосту“, як це вні раніше заповідав.

СЕНАТ ПІДДЕРЖУЄ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШІНГТОН. — Сенатський комітет закордонних справ відкинув 13-ма голосами, проти 9, взяти під загальні парадли сенату справу конвоїв. Сенатори Тобі і Най, які належать до більшості ізоляціоністів, домагались, щоб справа конвоїв була поставлена під парадли повного сенатського складу і щоб були ухвалені виразні закони, які заборонялиб президентови уживати конвоїв. Але сенатський комітет закордонних справ відкинув це домагання і не хоче навіть цієї справи поставити під загальні парадли, бо вважає, що дискусія над цю справою не принесла б бажаної користі, а навпаки могла б нанести шкоду, поглиблюючи розкол серед американської суспільності.

УСУВАННЯ СТАРШИХ ОСІБ З ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ.

ВАШІНГТОН. — У зв'язку з відмовою президента повністю прийняти відомого колюніста і генерала Гю Джансона, в офіційних колах говорять, що президент старатиметься виполоти старшинський склад з старих старшин, які вже відбігли від модерної військової техніки, та які своїм здоров'ям не годні витримувати модерної війни. Гю Джансон з свого боку заявив, що він не хотів служити на фронті, тільки як військовий організатор людей і промислу, а чим він має великий досвід. Дехто каже, що президент не прийняв його до армії тому, бо він гостро критикує політику уряду. А президентови потрібно таких людей, які лояльно відносились до нього.

НАКС ГОВОРИТЬ, ЩО ВОЄННІ КОРАБЛІ НЕ ПІДУТЬ ДО АНГЛІЇ.

ВАШІНГТОН. — Секретар флотії Френк Накс, заявив, що департамент флотії не задумує в теперішню хвилю передавати Англії жадних воєнних кораблів. Бо всіх кораблів потрібно самій Америці. Зрештою, Англія навіть не просила Америки кораблів. Найвище, говорив він, Америка дасть Англії в короткім часі певну частину малих моторових лодок, які отсе виходять з фабрик. Ця заява секретаря Накса була на чийсь відповідь на натяк шефа морських операцій, адмірала Старка, який говорив, що правдоподібно Америка дасть вкотре певну частину своїх воєнних кораблів Англії.

ВОЯКОВИ ПОТРІБНЕ ЗДОРОВЕ СЕРЦЕ.

БОФАЛО. — Перед медичним товариством стеїту Нью Йорк, два лікарі, Бішоп і Кремітон, накликали американську армію, щоб була обережна з набором нових вояків і не брала таких, що мають не дуже сильне серце, або схильні до чуттєвих забурень, які з черги зле впливають на серце. З таких вояків, головню в теперішню війну, буде мало користі, говорили згадані лікарі.

ЛЯ ГВАРДІЯ ХОЧЕ ТВОРИТИ „ДОМАШНЮ ОБОРОНУ“.

НЬО ЙОРК. — Перед зарядом ньюйорських доків посолник Ля Гвардія виголосив промову, в якій сказав, що цивільні влади повинні відразу взятись за творення відділів домашньої оборони, які складались б з тих чоловіків, яких зогляду на їх родинні, або працї, не взято до війська. Вони повинні вільних від праці хвилях вивчувати воєнної штуки, головню відбивання ворожих літаків, гашення домів, рятування ранених і т. п. Справді внаслідок набуття баз, говорив Ля Гвардія, на випадок війни дійсна боротьба була б зведена далі на море, проте Нью Йорк і околиця могли б також зазнати бомбардувань. Тим більше, що внаслідок окружуючих рік і заливів ворожі літаки могли б добре розпізнати частини міста Нью Йорку, навіть коли б все в місті було затемнене. Посадник говорив, що вишколом зайнялись цивільні влади, але команда над цими відділами домашньої оборони спочивала у руках військових.

СМЕРТНІСТЬ НЕМОВЛЯТ ЗМЕНШИЛАСЯ.

НЬО ЙОРК. — Внаслідок доброї лікарської опіки смертність немовлят в Нью Йорку, головню в перших тридцяти днях по їх народженні, дуже зменшилась. Із 2,000 немовлят, які дотепер щороку вмирали, лікарям вдалось врятувати половину. Серед найголовніших причин, що позбавляють життя новонароджених дітей, є запалення дитячих легенів, різні поранення при народженні й припідшене родження. Медична техніка і нові методи вже вміють з тими причинами боротись.

РОЗПОЧАЛАСЬ ПРОДАЖА ДЕРЖАВНИХ ОБОРОННИХ БОНДІВ

Президент Рузвельт купив перший державний бонд державної оборони і тим започаткував розпродаж названих бондів серед широкого загалу. Притий нагоди президент виголосив промову і пояснив ціль тих бондів. В нинішній час, говорив президент, простір не відіграє ніякої ролі. Внаслідок техніки люди з одної частини світу без більших перешкод можуть дістатись до другої частини. Тому кожна частина, без огляду на свої географічні границі й оборони, не може нехтувати тих небезпек, що грозять з інших боків. Тому й Америка мусить в нинішні часи сильно зброїтись. Молоді американські хлопці йдуть нині до війська і посвячують там свій час майже без ніякої матеріальної нагороди. Ті люди, що залишились вдома, а які мають добрі роботи і платні, повинні жертвувати дещо з своїх приходів і купувати ці оборонні бонди, за які можна буде покрити видатки на зброєння.

Водночас з тим президент закупив також 20 оборонних марок, які обіцяв дати по дві своїм унукам. Ці марки можна купувати по 16,000 американських почтових урядів і вони призначені для тих людей, які не мають більше фондів, а які все-одно бажать чимсь причинитись до кампанії національного зброєння. З бондів і марок секретар Моргентав надіється зібрати цього року коло шість біліонів доларів, на покриття державних видатків. Моргентав сказав, що цей раз, відмінно, як це було останньої війни, продаж бондів і марок не буде провадитись серед крикливої кампанії, патріотичних промов і ненависті до потенційного ворога. Уряд буде апелювати до холодного розсудку своїх громадян.

ЛИШ КОМУНІСТИ ЦЬОГО РОКУ СПРАВЛЯЮТЬ „СВЯТО ПЕРШОГО ТРАВНЯ“

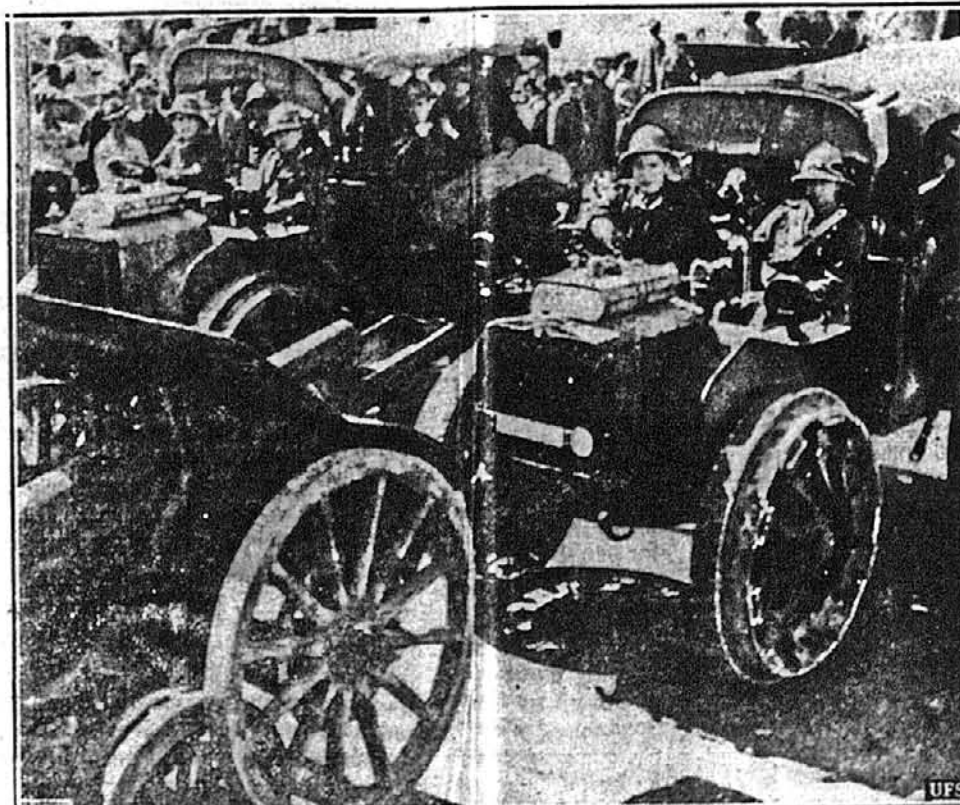
Всі „ліберальні“, „поступові“, соціалістичні й загалом „рожеві“ партії порішили цього року не брати участі в вуличній параді „Першого Травня“. Бо ця парода відлоти змоніполізована комуністами. Автім, свято „Першого Травня“ запровадили в себе такі деспотичні краї, як Німеччина, Совети, Італія. Тому те свято тратить для робітництва своє значіння. Багато ньюйорських юній відмовилось цілковито від участі в цій святі. Лиш поодинокі члени юній на власну руку взяли в ній участь. Навіть комуністи між собою посварились. Офіційна комуністична партія, яка сліпо виконує інструкції Москви, мала свою парадну на Юніон Сквері. Зате друга комуністична фракція, звана неофіційно „троцькістами“, а офіційно „робітничою соціалістичною партією“, мала свою парадну на Ірвінг Плейс.

З ГРЕЦІЇ ВІДИСТАЛОСЬ КОЛО 80% БРИТІЙСЬКИХ ВОЯКІВ

тепер можна цілком певно ствердити, що евакуація британського війська з Греції відбулась у найбільшому порядку і з великим успіхом. Далі кажеться, що британці зачали покидати Грецію на просьбу грецької влади, коли виявилось, що дальший опір супроти переважаючих німецьких військ є безнадійний. Таким чином вилучено 80% британської армії в Греції. А коли брати під увагу, що там було 60,000 вояків, то значить, що вилучено 48,000. Німецькі звідомлення подають, що в німецькій неволі є коло 5,000 британців. Коли є яка британська втрата, то в тяжкій зброї, себто в тяжких гарматах і повзах. Серед поспіху і великого німецького натиску з боку німецьких летунів, можна було врятувати армію з легкою зброєю, а решту треба було нищити і так полишати. При тому зазначається, що коли навіть дісталось у німецькі руки дещо з тяжкої зброї, то це є та зброя, якої німцям не тільки, що не бракує, але якої мають подостатком. Британське воєнне звідомлення, видане в Єгипті, висказується надзвичайно похвально про британські сили, що творили зади відступаючої армії й спинювали німецькі наступи, щоб таким чином дати британській армії спробою видістатись з Греції. При цьому зазначається ще й те, що не можна було вживати Премо, себто найбільшої грецької пристані, бо вона була цілком знищена й постійно бомбардована, а треба було часто допливати до кораблів просто з звичайного берега.

ВАШІНГТОН ПРО НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП

До Вашингтону надходять відомості про те, що німці сильно скріпляють свої сили в Африці. З того заключають, що вони зачнуть, правдоподібно, наступати рівночасно на Суєзький канал на сході й на Гібральтар та заході. Також будуть цілком певно бомбардувати постійно остров Крету, який треба вважати навіть втраченим зо стратегічного боку. Є ще слідиний сильний натиск німців на французький уряд в Віші, що є мабуть злучене з тим, щоб ужити французькі колюнії в Африці, а то й французьку армію, до офензиви проти Великої Британії.

НА АФРИКАНСЬКОМУ ФРОНТІ. Італійські артилерійні колюнії посуваються на фронт у Північній Африці, щоб старити чолову частину в наступі військ осі на британські позиції. (Світлина походить з Італії).

БРИТІЙЦІ УСПОКОЄНІ ВІЯСНЕННЯМИ ЧОРЧІЛА ТА ІДЕНА

ЛОНДОН. — Посли в парламенті, як і ціле населення Англії, відітхнули легше, коли почули внясення британського прем'єра, Вінстона Чорчіла про воєнні події в Греції, та дізнались про ноту грецького уряду до Ідена, британського міністра закордонних справ, якою вказувано Британії, що дальша боротьба грецької армії в самій Греції наразі безнадійна. Виявляється, що евакуація британської армії відбулась не тільки в порозумінні з грецьким урядом, але ще за його пороною і вказівками. Та найбільше вдоволення охопило загал, коли Чорчіл заявив, що в Греції було до 60,000 британського війська, а з того вилучилось цілком певно вже яких 45,000 вояків. Знову в боротьбі з німцями, головню довкола Олімпійської гори і в Термопілах не втрачено більше як 3,000 британських вояків, в чому є вже як ранені так і вбиті. Значить, що втрати є відносно дуже малі, коли зважити, що боротьба була дуже завзята, та що треба було змагатись з армією, що була п'ять разів сильнішою.

УКРАЇНА ДАЛІ НА ОВИДІ.

БЕРН (Швайцарія). — Кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс“ містить в тій газеті обширний допис з Швайцарії, в якому висказує погляди на Росію тих дипломатів і політиків, що перебувають в столиці Швайцарії. Отже назагал панує переконання, що такі їде до воєнного напруження між СССР і Німеччиною. Заключають це по тому, що Совети, що вже й без того держать великі сили війська над советсько-німецькою границею, тепер ті сили ще більше скріпляють. Далі кажуть, що над Прутом, Дністром і на просторі між Львовом і Одесою Совети мали до 40 дивізій війська і нагромадили там величезну масу воєнного матеріалу. Тепер це скріплено ще новими 20 дивізіями. Мало дійти навіть до того, що Берлін мав запитувати Москву, проти кого звернене те зброєння. Приготовлено навіть спеціальні препарати та літаки, щоб знищити есенуально перешкоди в Україні. Далі кажеться, що є советська тяжка артилерія над Фінським заливом, як теж призначено советською командою ще 15 до 20 дивізій для охорони Латвії, Естонії й Литви. Совети скріпляють свої сили теж і на полудні, маючи на увазі захоплення німцями островів на Егейським морі, а з тим і свого роду контролю над входом до Чорного моря, чи виходом з нього.

ПОЛЯКИ В СОВЕТСЬКІЙ АРМІЇ.

Згаданий кореспондент подає ще й таке, що москалі мали діби перетягнути тепер на свою сторону велике число поляків, що живуть на землях, які передше держала Польща, а тепер є під Советами. Ті поляки мали громадно вступити до советської армії, щоб пімститись на німцях за те, що забрали польські землі.

„ПЛЯН ГОФМАНА“.

Ще далі говориться в дипломатичних колах про те, що Росія рахується з тим, що Німеччина готова застосувати у війні з нею давний воєнний план ген. Гофмана і повести такісамі воєнні операції як в 1917 році, коли то розбито російську армію. Цей план передбачає рівночасний напад на Росію з півночі й полудня з головними операціями на Україні. Пригадують, що оті операції закінчились миром в Бересті Литовським в 1918 році.

ЗМІНЕНИЙ ТОН НАЦІСТИВСЬКОЇ ПРЕСИ.

Кажуть далі, що Совети особливо затривожені зміненням тоном німецької преси у відношенні до советських справ. Та преса пише в саркастичному тоні „про советські намагання заховати мир в Європі й не розтягати війни“. А далі вимагає внясення цілих переговорів, що то ведуться між советським амбасадором в Лондоні Іваном Майським і Антоні Іденом, британським міністром закордонних справ. Німецькій пресі неясне, чому Совети давали запевнення Туреччині, коли у Відні югославські міністри Цветкович і Маркович підписували приступлення Югославії до держав „осі“. А далі, чому заключили Совети договір приязни з Югославією кілька годин перед вибухом війни Німеччини з нею, хоч їх повідомлено, що та війна вибухає. Далі німецька преса нагадує Советам, що вони заявили Мадярщині, що вона повинна встидатись, що напала на Югославію. Вкінці питає, чому Совети намагались відтягнути Болгарію від того, щоб пішла разом з державами „осі“.

СОВЕТИ ПРО НАЦІСТІВ У ФІНЛЯНДІЇ.

МОСКВА. — Совети проголосили, що в Фінляндії нахотиться 12,000 німецького війська, що щойно прибуло з Німеччини з тяжкими гарматами і повзами. Таке проголошення замітне вже з того боку, що це перший раз почув загал у Советях, що в Фінляндії є взагалі німці. З Гельсінки, столиці Фінляндії, спростовується це урядово так, що советське повідомлення не виглядає на точне. Це, каже фінський уряд, вийшло на беріг коло 1,300 неозброєних німецьких вояків в пристані Або, що мають зараз відійти до Норвегії, згідно з умовою, заключеною минулої осені з Німеччиною. Подібна умова про перевіз військ до Норвегії має існувати теж і між Швецією і Німеччиною. Таке саме заявляє теж фінський посол у Вашингтоні. Та інші інформації є того роду, що Фінляндія хоче йти разом з Німеччиною в похід на Росію, думаючи таким чином дістати назад землі, що втратила в війні з Советами.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ПОКАЗУЄ НА ЗМІНУ?

Світова преса знову заговорила за питання, чи не прийде до німецько-російської війни, а спеціально чи не захоче Гітлер загорнути союзу України.

Притокою до нових коментарів стало повідомлення союзу, що він не буде дозволити на транзитний (переходовий) перевіз військових матеріалів через територію союзу Росії. Термін "військові матеріали" розуміється широко; не лише амуніцію й частини військової машинерії, але й машинерію для виробу амуніції й військової машинерії, вибухових засобів і отруй.

Звідомлення мусило викликати широке зацікавлення вже хочби тому, що є воно до певного ступня признанням самого союзу, що через Росію так чи інакше певні матеріали для вжитку Німеччини, як це здавна закидав британський уряд і як це постійно заперечував російський уряд. Іде це зарядження на зустріч домаганні американського уряду, щоб з матеріалів, які висилаються до Злучених Держав до союзу Росії, нічого не передавати державам осі.

Це певно було й причиною, що застала урядників американського департаменту стежку віднеслася до російського повідомлення з рішучим одобренням. Ці урядники добилися в тому зарядженням навіть доказ, що відносини між Росією й Німеччиною стають щораз більше напружені. Очевидно, американські урядники пояснюють собі цей факт останніми подіями на Балкані; скорі й рішачий перемоги Гітлера там не могли вдовольняти Росії. Вона побачила в них можливість заціпки між Росією й Німеччиною. Передбачаючи це, Росія мовляв, старалася зробити Німеччині шкоду, де може.

В Англії ця сама вістка викликала дещо відмінні коментарі. На думку англійських коментаторів, своєю заборобою проти транзитного перевозу військових матеріалів через союзу територію союзу Росії уряд націлюється не стільки проти Німеччини, скільки проти Туреччини: такою заборобою хоче Росія здержати довіз зброї з Швеції. Можливо навіть, що Росія хоче здержати довіз амуніції з Німеччини до Японії, що вказувало би, що останнє замчення між Росією й Японією не виключає ще в уяві Сталіна нової війни між Росією й Японією. На всякий випадок англійські коментатори не чують дуже схильними бачити в російській забороні поступення відносин між Росією й Німеччиною.

Настільки можна судити з вісток з внутрішнього стану союзу Росії, англійське пояснення ситуації відійде ближче правди. Росія тепер зовсім не здібна до ніякої війни з якоюнебудь більшою державою. Вона не може міритися навіть з "другорядною" військовою силою, а не то з першорядною, якою є Німеччина. Росія знає, що на випадок такої війни вона була би скоро й основно розбита. Знаючи це, російський уряд старалася не допускати за ніяку ціну до такої війни. Він зробить усе, що лише від нього будуть жадати, щоб лише не було війни. Коли Німеччина поставить Росію перед вибором дороги Румунії й Мадярищини чи дорогою Югославії й Греції, правдоподібноше ждати, що Росія піде дорогою Румунії й Мадярищини.

КІНЕЦЬ ПАНСЛАВІЗМУ

(Для "Свободи" з Женев, Швейцарія).

Ясних сторінок історія панславизму властиво не має вже з тої простої причини, що ним провадив завжди московський імперіалізм. Та ганебність і кінця перевищує безмірно її найтемніші сторінки. Югославсько-московський пакт ненападу, "приязні" підписаний в моменті, коли Югославія вступала в бій з без порівняння міцнішими противниками, є огидним чином такого московського фарисейства, що його могли доклати лише сучасні кремлівські можновладці. Для того, щоб підписати такий акт, допомагаючи Німеччині провадити війну від самого її початку і продовжуючи далі до допомоги, треба бути справжніми фарисеями. Провокаційність цього потягнення московської дипломатії не підлягає сумніву вже тому, що приготування його вимагало деякого часу; зрештою до того ж самого гатунку дипломатичної чинності належала і догана болгарському уряду і останній турецько-московський пакт "невтральності і розуміння". Колиб московський уряд був мав якийсь намір взяти участь у війні по боці противників Німеччини, він був би зробив це зараз, коли спротив Греції і Югославії не був зломаний і коли Туреччина моглаб ще інтервенувати збройно на Балкані. Але такого наміру московський уряд ані трохи не мав і не має. Він пхає держави до війни лише для того, щоб "поширити і поглибити боротьбу поміж буржуазними державами", незалежно від того, якому з воюючих таборів це може бути корисно чи шкідливо.

Поділимо тим часом міркувати про те, який буде найближчий перебіг і остаточний результат цієї московської політики, і обмежимося ствердженням факту того, що вона почалася з поразки на такій значимій полі московського імперіалізму, яким був для нього панславизм. Приблизно сто років тому розпочалася на цій полі новітня доба московського імперіалізму, злучена з іменами таких московських письменників як Пушкін, Достоевський, Аксаков, Хомяков, Толстой і т. і. Основною його було "визволення" балканських славян з турецького ярма та поділ Польщі. Отже він кінчиться властиво там же, де й почався. Найвищою точкою розвитку панславизму було окуповання Галичини царським військом в 1915 р. Можна буди додумати, що панславизм по-

ховано разом з царизмом; але поворот Кремля до засад царської Росії, що виявився особливо яскраво по окупованні українських та білоруських земель, що перебували в складі Польщі, відновив чинність московського імперіалізму і на панславистичній полі, як в межах СРСР так і на Балкані. Нового більшевизму на цій полі справді нічого не сотворили. З архівів витягнуто давно спорохнявілу теорію про єдиність трьох "русских" народів, що мала прискорити московщення українців і білорусів, з метою утворення "славянської" більшості над нестовпською рештою союзу народів. Це "відродження" панславизму виявилось яскраво в цілій повені справжньої чорносотенної історичної "літератури" на теми "спільного казачка", а зокрема в недавню виданій "Історії України".

На Балкані розвинулась московська панславистична акція в Болгарії та Югославії особливо буйно по анексії Басарабії та Північної Буковини, а зокрема по відновленні в серпні минулого року дипломатичних зносин з Білгородом. І треба признати, що вона досягнула навіть деякі результати як в Югославії так і в Болгарії, але тривимісний, як бачимо тепер, не були ніде. Культурним рухом не був панславизм ніде і ніколи, бо народної московської культури не було властиво ніколи, а тим більше нема її тепер. Оскількиж він був виявленням московського імперіалізму, спирався він виключно на збройну силу Московщини, в часі війни розуміється ще в більшій мірі ніж в часі миру.

Люблю на явності якоїсь збройної сили Московщини можна було розраховувати в деякій мірі лише доти, доки Німеччина намагалася вирішити війну на самим лише заході. Тепер же нестримна преса зазначає, що цей план Берліна принаймні тимчасово похитався, то що головні сили німецької армії спрямовані на Балкан. Цього вистарчало, щоб від хитрої будови цілої панславистичної акції витвореної зусиллям московських агентів протягом останнього року в Югославії і Болгарії лишилися самі лише румовишки. Оголошення пакту поміж Москвою та Білгородом там же мало спинити німецький наступ, що розпочався дві години пізніше, як і уртувало панславистичну акцію Московщини на Балкані. Але коли народи Югославії мають надію о-

боронити чи принаймні відновити свою державу, проливаючи кров за неї, то можна слушно сподіватися, що панславистичним плямам Московщини на Балкані завдано тепер смертельний удар.

Коли московські можновладці гадали, що об'єднання українських і білоруських земель в мурах союзу вистарчало для відновлення панславистичної акції й поза межами СРСР, то вони очевидно дуже помилились. Як згадувалося вже, збільшення чужонаціонального населення СРСР на 20 мільйонів нових невіддільних збільшило, а зменшило поважно збройні сили московського імперіалізму. Це, що Москва не могла Югославії, є по-ракою не лише панславизму, а й московського імперіалізму, в загальні, яка може мати деякі наслідки й для внутрішніх відносин СРСР, себто для визвольної боротьби поневолених націй з Україною на чолі. Коли внутрішні знесення московського імперіалізму причинилося до його сучасної поразки на Балкані, то й ця поразка московського панславизму в Югославії повинна викликати дальший занепад московських сил в СРСР. Коли більшевизм звернувся в останніх роках цілим фронтом назад до царської Росії, то не зайвим буде згадати, що саме поразки зовнішньої політики царського уряду в кінці світової війни причинилися до розбиття Росії. А сучасна мілітарна нечинність московського уряду до скріплення його збройної сили причипитися ні в яким разі не може.

З нагоди сучасної поразки панславизму на Балкані варто згадати ролі України в боротьбі проти нього. Нема сумніву, що першим і головним завданням панславизму було московщення України, а відтак вже Польщі та інших слов'янських земель. Про це свідчить виразно князь жаданий Пушкіна, щоб "всі славянські струмки злилися в російським морі". Не менш виразним свідомством цього є й пушкінська поема "Полтава", вістря якої було спрямоване проти героїчного українського гетьмана Мазепи та українського визвольницького руху взагалі. Московський теорії панславизму, яка була в своїй основі нічим іншим як захоченням панмосковізму, протиставило, як знаємо, Кирило-Методієвське братство з Шевченком на чолі, федералізм у відносинах поміж слов'янськими народами, наскрізь ідеалістичний для тодішньої доби і наскрізь утопічний, як показалося пізніше.

У княжому замку була одна велика кімната, призначена на кухню для численної княжкої прислуги й на лікарню. Пекарня була тямна. Світло денне через шкряпані облоки входило сюди дуже скупо. Всесвіт дені тут була велика маришуватість, повно диму та парів з великих горшків. А ввечір, головню в змій, сюди сходила княжа челядь із усіх угодів, ввечері й опісля бралися за вечірню працю: пряхи прали льон, конопля та овежу вовну, ткачі ткали полотна та сукно, чоловіки крутили посторонки, спітали ловецькі сіті на грубого звіря, інші шили одіж та взуття для княжих людей, старші жінки дерли пір'я й чергувалися, освілюючи скипками кімнату.

Звичайно приходили сюди князі і княгині, приходив дитиною звичайно й Богданко. Кімната оживала від гамору й довгих оповідань, що їх розказували за чергою. Оповідання ці доторкалися іншого світа: чарівниць, відьом, зі духів, лісовиків, болятинок, навівали на слухачів страх. Співали й пісні веселих, сумних,

жизня мешканців того величкого князівства, від князя до кметя й раба, було зпокоєнню однакове. Ніхто іншого життя не знав: робили ко-ло хліба, рубали дерево в лісі, плекали паску, полювали на звіря, ловили рибу в Голі, та в долинах, от і ввесь зміст праці княжого на-

КУДИ ЗВЕРНЕНІ ОЧІ СВІТУ?

Пристань Александрія означає Середземне море, а Середземне море означає головну артерію Британської Імперії та свободу світа — пише журналіст Ленс Колам. Втрата Александрії означала б для Британії вищого значіння цілої своєї флотії з Середземного моря. Вже те одно говорить ясно, яке велике значіння має для Британії Александрія, яка є в нормальних часах найбільшою пристанню в Єгипті, а другою найбільшою на Середземному морі. Та тепер є вона одною з великих британських військових баз, де є згромадження британської середземноморської флотії під адміралом Канінгемом. Через Александрію переходить тепер найбільша кількість засобів, що потрібні для вдергання британських сил над Нілем.

Наближаючись з сторони

Історія відносин України до слов'янсько-монгольської зрештою Московщини і Польщі, була піввіковим запереченням кожного панславизму і славянофільства. Не промовляли на їх користь і сербо-болгарські та польсько-чеські відносини. По світовій війні була властиво сама лише ЧСР єдиним островом панславизму, де чехи намагалися бачити навіть в більшовиках "славянських братів". Чи нестримна Московщина при окупованні ЧСР Німеччиною та поділ земель колишньої Польщі вилікували західних славян остаточно від панславизму, будемо при нагоді бачити. Та можна в кожній разі сподіватися, що південні слав'яни від нього вилікуються основно.

Поза тим не треба забувати, що коли з московського боку був "панславизм" лише знаряддя чинності московського імперіалізму, то й по боці поодиноких слов'янських держав існувало завжди в більшій чи меншій мірі стремління використати "ідеологічний" чинник зв'язку з "великою слов'янською державою", хоч і під "інтернаціоналізм" більшовицьким провідом, для досягнення тих чи інших здобутків.

Поразку московського панславизму на Балкані треба тепер усім нам використовувати на те, щоб висвітлити теперішню ролі Кремля, а то й Московщини взагалі, щоб всі знали, чого можна від неї надіятися. А це треба знати в першу чергу тим подітчим чинникам, що ще далі чогось чекують і чогось надіються від Советів.

К. Волинський.

героїських" про славі діла тих давніх князів, що на чівдні Царгород здобували, та тих, що білися з ненависними хрестоносцями? з півночі.

(Дальше буде)

1) Горинь — лівобічна притока р. Прип'ять, що впадає до Дніпра; Джерела Горині в Галичині, недалеко Зборова та Зборова.

2) Башта — вежа; палісадник — майдан, обведений поладами, себто палами (козками).

3) Терем — старокр. палац.

4) Кметь — селянин, хлібороб; бояри — укр. шляхта, паша.

5) Лісовик — у старокр. вірваннях: дух, що пробуджує ліс; болятинка — дух, що пробуджує на болятах.

6) Герой — грецьке слово, означає людину, що своїми прикметами (відважно, неустрашимістю) виділяється понад інших людей та значимішими чинниками їх перевищує; герої греків надалися за півночі; героїські чинники — такі, що перевищують сил звичайних людей.

7) Хрестоносці — німецький орден (чин), мав свій осідок у теперішній Прусії; були це воєнні чини; під приводом, що беруться наперекір поган на християнську віру, вони напали на єврейські народи (на литовців, прусів, на Польщу), знищили їх краї та загубували їх під своєю прапорою, а то й зовсім винищували, як це зробили з прусами, народом спорідненим із литовцями (із давніх прусів залишилася тільки назва); звільні вони хрестоносцями від латинського на стні червоного одягу хреста.

моря до Александрії, подорожник бачить здалеку насамперед ліній пальмових дерев, що прикрашають піскове морське побережжя. Потім зачне виринати Александрія з своїми мінаретами, що зносяться до неба через мряку корабельного диму. З моря віджається до середини просторі пристані. Поза нею простягається велике місто.

Александрія була першою важною морською пристанню, яку основано на Середземному морі. Вона була важним морським осередком, заки зі стала розбудована Александрією Великою і названа його іменем в 332 р. перед Христом. Він потребував його до сподулки з грецькими пристанями на Егейським морі.

Положення міста пеначе запрошувалося на морську пристань. Положенню воно на західній кінці гирла Нілю, на вузькій, пісковатій півострові.

В Александрії є дві пристані. Східна пристань, відома в старині як "Велика Пристань", має тепер менше значіння. На суші, що тягнеться від цієї пристані лежить резиденційна частина Александрії, прикрашена широкою дорогою, до якої притякують чудові городи. Західна або торговельна пристань була збудована імператором Олександром і відома є під назвою "Пристань Безпечної Вступу". Вона з північної сторони є замкнута смугою землі, що відома є як Рас-ель-Тін, що означає ріг, обсаджений фіговими деревами, на котрім збудована є літня палата єгипетського короля. На північній захід від Рас-ель Тін є місце давньої пристані, де збудовано фарос, себто 400-стовпну ліхтарню, яка мала бути першою того рода ліхтарню на світі. Цю

найбільших світових чудес. Фарос знищив землетрус у 13-тій столітті. Через кілька наступних століть, по смерті Олександра Великого, місто Олександрія стало осередком цивілізованого світу. Тут гомаділися найбільші артисти і вчені. Тут знаходилася теж найгарніша бібліотека. Романітичний період міста це часи панування Олія Цезаря, котрий під впливом любови до Клеопатри, зробив багато для розвитку й уліпшення міста. Опісля Александрія стала одним з перших місцевостей, де почало ширитися християнство. Апостол Марко мав відвідати це місто і проповідувати тут Євангеліє. Опісля через сварки і роздори між провідниками міста, Александрія попала в стан розкладу, що її населення зменшилося до 5,000 душ. Опісля доперва Магомед Алі привернув підпадаючому місту його давнє значіння. У 1882, прийшло до арабського повстання, наслідком якого спричинено багато шкоди місцьким будівлям. Ці заворушення усмирили британці при французькій допомозі. Від того часу британці почали вже більше інтересуватися справами Єгипту.

Модерна частина Александрії є чаруючим місцем. На протязі нормального року понад 2,000 торговельних кораблів послугуються пристанню і розвозять річно єгипетських товарів, до усіх частин світу на суму 60 мільйонів фунтів. Нині Західню Пристань охоронює дві мні довгі бар'єри. Тут британська флотія може цілком безпечно закинути якор і тут є все, що потрібне для направи кораблів.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВИТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

АНДРІЯ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

БОГДАНКО

Історичне оповідання з другої половини XVI століття.

Ой, Богдане, Богдане, запорозький [гетьмане]! Та чому ти ходиш в чорнім оксамиті? Гей, булий у мене гості — татарове! Одну нічку почували, Стару неньку зарубали, А мильонку собі взяли. Гей, сідлай, хлопче, коня, коня во- [іронно] Татар швидко здоганяти, мильонку [відбавити]!

(Дума про гетьмана Богдана Ружинського).

Поважно, плыве до Прип'яті Горинь,¹⁾ забираючи води своїх допливів по обох боках. По її боках багато заквітц, озирців та багниць. А між багницями та озирцями виступають місцями горбовини, залісені та заселені людьми.

Лівий бік Горині обрав собі за оселю литовський князь Ружинський, що мав право виводити свій рід від прямих потомків князів Гедиміновичів. Прийшов сюди з іншими литовськими князями тоді, коли

Литва загорнула була під своє панування східні українські землі.

Чи він застав тут уже селище Ружин, чи так назвав його від свого імення, не знає. Але тут осів він, обравши його за свою столицю. І стрінуло його тут те, що всім литовцям-завойовникам: рід Ружинських покуркачів.

Безпечно жилося князю Ружинським на своїй ділянці. Її оточували з усіх боків річки, ліси, непрохідні багниць. Дерев'яний замок був окований глибоким ровом, куди можна було в потрібі випустити воду з річки; доволка був високий вал із високими цотирма баштами,²⁾ на валу — високий дубовий палісадник. Замок був на те, щоб на випадок небез-

пеки княжі люди могли в ньому найти захист.

Сам замок, хоч великий і просторий, був невагальний: стіни з грубих, сокірою отесаних бервен, у термах³⁾ прості дерев'яні лави на грубих у землю повконуваних ковбичах, позастелювані медвежими шкурами; такі самі покривала на лежанках дерев'яних, простих.

Тільки багатий срібний та позолочуваний посуд, розставлений по довгих полицях, поприбаваних докруги кімнат по свинах, указував, що власник — заможний. Та ще литовців-завойовників: рід Ружинських загранична зброя та багатий оксамитний одяг зі золотими та срібними прикрасами — все це порозвішувало по стінах на великих оденячих та турових рогах.

В окремому закутку замківна стояла церква св. Трійці, а побіч, у окремому будинку, жило двоє духовників і причет церковний.

Тодішні відносини між кметями,⁴⁾ боярством і князями були дружні. Населення давало князям установлену данину, і

князь захищав його в біді й помагав у всьому.

Такі відносини збереглися до шістнадцятого століття, коли йде наше оповідання.

Придержувався батьківських звичаїв і молодий двадцятип'яти-літній князь Богдан Ружинський. Його батько помер, коли йому було всього п'ятнадцять років. Залишилася вдовати, що взяла в свої руки керму князівством. Та як Богдан доріс до повних літ, перебрав сам у свої руки владу.

Князь виховувався й виріс серед сільської простоти, серед слуг, дружинників та кметів батькових. Усі його любили, і всі звали його просто князем Богданком.

Життя мешканців того величкого князівства, від князя до кметя й раба, було зпокоєнню однакове. Ніхто іншого життя не знав: робили ко-ло хліба, рубали дерево в лісі, плекали паску, полювали на звіря, ловили рибу в Голі, та в долинах, от і ввесь зміст праці княжого на-

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВПЛИВ БОМБАРДУВАННЯ.

Люди, що побували в Лондоні під час бомбардування британської столиці німецькими летунами, стверджують згідно, що ці бомбардування зливають лондонців в однобратство.

Це певно не було в намірі німецьких летунів. Як цілі вони не ставили для своїх ройдів, вони певно не хочуть скріплити британську солідарність, але її розбивати.

Наприклад вони роблять спеціальні заходи, щоби поціліти бомбами королівську палату в Лондоні. Певно хотіли показати лондонцям з бідних дільниць, що німці „карають“ не лише бідних, але й багатих. Та як лондонці побачили, що вікна палати забиті дошками, як вікна інших домів, у котрих вибух бомби розбив шибви, вони сказали: „Як ці можуть видержати, то можемо й ми“.

НАЙШИЛІ УКРАЇНЦІВ

У недільному числі „Нью Йорк Таймс“ поміщена була стаття якогось безіменного поляка, що недавно дістався знід німецької окупації й добився до Лондону. Пише, звісно, про життя ружних народів під німецькою окупацією. Згадує між іншим, що українцям німці дозволяють видавати газети вільно.

Замітне, що поляк виразно пише: українці. Замітне, бо як існувала Польща, поляки вперто відмовлялися, ба навіть урядово збороняли, вживати цього національного ймені нашого народу. Навіть як згадали про українців, то зомсти виходило, що українці живуть поза межами польської держави.

Чому завдавати теперішнє вживання терміну „український“? Чи може справді поляки набралися розуму й стали, як чесні люди, називати кожний народ так, як він себе хоче називати? Чи може це лише політична хитрість? Мовляв, чеські дідаки з рідка. Чи може й тут старе нахабство: підсунути читачеві, що українці мають якісь звязки з німцями, коли німці дозволяють їм річи, які забороняють полякам?

ЯК ДВА РОБЛЯТЬ ТЕ САМЕ

Автор цієї статті в „Таймсі“ видимо обурюється, що нацистичний уряд трактує поляків як нижчий від німців народ, який не здібний до державного життя.

Коли на це обурюється поляк, П. П. Ролес, редактор польського щоденника в Нью Йорку, переконує українців, що вони це не зрілі до державного життя й тому повинні добровільно піти на науку до поляків.

Нагадується українське народне оповідання про польського пана, що втікаючи перед москалями, забіг до коршми й просив жиди його сховати. Жид підсадив його сховатися в комин. Як прийшли москалі, не могли поляка знайти. Вже виходили з хати жид, котрий їх вперто переконував, що він не бачив ніякого поляка. На це поляк закричав з комини: „Жиде, як смієш говорити про мене й не сказати „ясний пан“?“

„ПАНИ“ Й „ЧЕЛЯДЬ“

Каже цей незгаданий польський автор статті в „Таймсі“, що нацистична політика супроти поляків по своїй суті в тому, що вона трактує німців як народ панів („геренфольк“), а поляків як помічний нарід („гільфсфольк“).

ня, нацистичний уряд закриває всі польські університети, й наукові інститути, винищує поляків у вільних професіях, словом, трактує поляків так, якби вони не потребували інтелегенції.

Читаючи ці факти про трактування поляків нацистичним урядом, читач мимоволі трапляє до німців усяке поважання: як мало оригінальності мають ті німці. Не можуть нічого придумати своєю головою. Навіть як беруться правити поляками, то й в цьому студіюють, як іншими народами правила поляки.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ріжні газети помістили в вівторок посмертні згадки, а деякі й статті, про смерть 111-літнього Транскрипта, що помер у цю середу, 30. квітня 1941. року.

Це був великий щоденник, що виходив у Бостоні, в стейті Месечусетс. Народився він був у 1830. році, як Бостон мав 60,000 душ населення. Численні розвивався гарно, і в 1870. році 136,000 мешканців, у 1880. році 250,000, у 1890. році 448,000, у 1900. — 560,000, у 1910. — 670,000, а на початку першої світової війни Бостон сягнув числа трьох чвертей мільона мешканців. Цей зріст населення в Бостоні показує наглядно, які нагоди для зросту числа читачів і розвою бізнесу мав „Транскрипт“.

Коли, не дивлячись на те, „Бостон Транскрипт“ тепер упокоївся, хоча населення з Бостону не виправдалося, то це лише показує, яка сутність небезпека грозить кожній іммігрантській газеті, котрої число читачів через закриття імміграції й постійне вимирання старих читачів мусить з неможливою кончецією зменшуватися.

ЦЕ БУЛО ЛЕГКО

Першою повинкою в великому числі американських газет у минулий вівторок була вістка про прийняття резигнації Ліндберга з летничого корпусу американської армії.

І нема сумніву, що це є великою повинкою, коли цього летуна, що за перелет Атлантики був проголошений героєм і обсіпаний відзначеннями й титулами, нині доведено до того, що він зрієся почесного становища в американській армії.

ЩО ТАКЕ ВОЛЯ

На недавній конференції Американського Союзу Газетних Видавців, що відбулася в Нью Йорку, розглядало між іншим спеціально труднощі „малих газет“ перешлювано один за другим клопотати, що підривають малі часописи, як: зріст коштів на матеріали, на робітників, податки; розглядано способи, як цьому зарадити, а накінець один з бесідників підняв найосновніше питання, кажучи:

„Внаслідок цих умовин ми маємо нині менше часописів, а тим самим менше засобів для добуття знання й матеріалів для дискусії, котра є так життєвою справою для вдержання такої свободи, яку заведено в Америці“.

Цей видавець думає, що для удержання свободи треба знати факти й про них дискутувати, а для цього треба читати часописи. Як звісно, є люди, які думають, що свобода в тому полягає, щоби бути „звільненим“ від газети.

Конвенційні Проекти

[24]

Товариство Вільні Козаки, відділ 316. У. Н. Союзу в Рочестер, Н. Й., ухвалило на своїх зборах, дня 13. березня 1941., подати під розвагу конвенції такі точки:

1. Щоб напрям урядового органу У. Н. Союзу був надзвичайно демократичний, як і досі.
2. Щоб виборча комісія перед обранням свого обов'язку на конвенції зложила перед делегатами приречення, що буде справедливо рахувати голоси.
3. Щоб нововибраний уряд У. Н. Союзу працював над злукою всіх українських допомогних організацій в Америці.
4. Щоб У. Н. Союз мав постійну конвенцію, які відбувалися б рік перед звичайною конвенцією. Для переведення цього пропонуємо

виробити комісію з трьох людей, яка підготувала б план таких конвенцій і дала б цей план під референдум членам.

5. Вважаємо призначення місця звичайної конвенції головним урядом не практичним, і тому пропонуємо, щоб це робила сама конвенція.
6. Щоб, головних урядників вибирати з таких стейтів, в яких У. Н. Союз має 500, або більше членів.
7. На випадок смерті, резигнації, або незділності якогось головного урядника, щоб покликати тих кандидатів, що одержали на конвенції на даний уряд найбільше голосів.

Петро Контун, предс. і дел.
Михайло Луцишин, касієр;
Василь Іванців, секр. і дел.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ДЕЛЕГАТІВ З НЬО ЙОРКУ Й ОКОЛИЦЬ.

Подаємо до відома всім тим делегатам, що бажать їхати разом на конвенцію У. Н. Союзу, що поїзд, який матиме спеціальний вагон, призначений тільки для делегатів, вийде з Нью Йорку з Пенсильванської станції в педілю, 11-го травня, в годині 11. перед полуднем.

Цей самий поїзд ставитиме в Ньюарку в годині 11:15, в Нью Бронсвік в годині 11:37, в Трентон в годині 12:03, і на Порт Філадельфії в годині 12:32.

Делегати, які будуть виїжджати з Нью Йорку, повинні бути на Пенсильванській станції не пізніше як в годині 10:30 рано, і там в головній почекальній коло „інформейшен“ стрітись з головним радним п. І. Гузарем, який слухає всіх делегатів та займеться викупленням спільного подорожного тикету до Гарисбургу по зниженій ціні.

Знова делегати, які будуть виїжджати з Ньюарку, повинні бути на місцевій Пенсильванській станції, в почекальній коло „інформейшен“ в годині 10:45 рано. Там їх стріне головний фінансовий секретар-касир п. Р. Слободян, який займеться податкуванням всіх формальностей зв'язаних з спільним виїздом.

Ці делегати, для яких буде ближче їхати з Нью Бронсвік, не повинні купувати тикетів на станції, але по приїзді поїзду, всідати відразу до спеціального вагону, де можна буде купити тикет від представника залізничної компанії, який буде їхати разом з делегатами з Нью Йорку до Гарисбургу.

Делегати з Трентону й Філадельфії можуть також прилучитись до згаданої групи делегатів з Нью Йорку, та їхати разом з ними до Гарисбургу.

Поїзд приїде до Гарисбургу в годині 3. пополудні. Час, який тут є поданий для їзди, є STANDARD TIME.

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК МИ ВІДНОСИМОСЬ ДО СВОЄЇ ПРЕСИ?

Десять літ читаю „Свободу“. А що належу чи не до найстарших іммігрантів, то й знаю добре, чим та газета для нас була, як нас виховувала, чого приучувала. Знаю, що ми виховувалися на тому, що нам передавала „Свобода“. Тим ми жили. І туди наше серце спрямовувало, куди вона вказувала. А згадую за те, що ми старші й без того добре знаємо, бо не можемо надивуватись, як це може бути, щоби були між нами такі, що того не хочуть бачити і розуміти. „Свобода“ була для нас завжди доброю Мамою. Молоді може й не знають того, що зробила „Свобода“ для українського народу в Америці. І я їм не дивуюсь. Але тяжко мені зрозуміти, коли нема розуміння для тяжкого положення „Свободи“ в конвенційних проектах. Ми не можемо ставитись легковажно до газети, що ширить між нами просвіту вже мало що не 50 років. І не можемо так ставитись у теперішню пору до української преси взагалі, коли бачимо, що вона підпадає, що може пропасти. Коли хтось каже, що це забагато 30 центів на місяць на свою газету, то це сором нам усім, коли таке появляється друком. Бо ми повинні подбати, щоб наші газети подвоїли свої видання. Ми не повинні жалувати на те гроша, а повинні мати собі за честь, що от маємо в Америці українську пресу, що може отверто боронити української державності і євроборності. Ми повинні мати окремі пресові фонди, щоб допомогти нашій пресі мати більше потрібних сил, щоб газети могли виходити цікавими і могли мати дописувачів з тих земель, де живуть українці. Як один з найстарших членів У. Н. Союзу може тільки просити Шановних Делегатів на конвенцію У. Н. Союзу, щоб вони подбали, щоб в Гарисбурзі перейшли такі ухвали, щоби ми всі могли заспівати „Свободі“.

Міогая літа! Тим покажемо, що ми є добрі діти тої Мами, що нас виховувала.

Йосиф Катуйка,

член 361 від. У. Н. Союзу.

З КРИСТИНОПОЛЯ

Кристинопіль на Бєлзчині — маленьке провінційне містечко, чи не пайдаліше вусунене на схід. В Кристинопілі є українська 7-класова народна школа, школа домашніх господарств, заборонка для передшкільної й гурток молоді, що додержує кроку в своїй праці іншим організаціям. В освітнім розвою веде перед і новозаснована школа домашніх господарств під проводом фахових сил СС. Службинців, головню с. Теодозії Варешкої, організаторки школи, що тини та солідно працює змага вдержати школу на високому рівні.

ТВЕРДИТЬ, ЩО АМЕРИКА ПІДЕ ДО ВІЙНИ

У місті Едмонтоні негайно по Великодніх святах відбувався річний конвенція Албертського Учительського Товаришення. На тій конвенції промовляв теж і д-р Гарольд Рог, професор виховання в учительській колегії, Колумбійського університету. Згадавши педагог сказав згромадженним учителям з цілої провінції, що з винятком кількох політичних провідників, американці відчувують, що війна є справою, в якій вони всі візьмуть участь. Зірвання зносин з державами „осі“ може статися за тиждень або аж в зимі. Але в дійсності американці вже є у війні.

Організаційний директор Нового, Світового Виховного Товаришення, відомий письменник і авторитет в соціальних науках, д-р Рог є одним з найважливіших провідників руху „поступового виховання“ в Злучених Державах. Його зв'язь з Новим Виховним Товаришенням спричинила, що він відвідав багато частей світа. Він є також організатором конвенції Нового Виховного Товаришення в Міннісоті, що відбувається цього року в липні і в якій візьмуть участь делегати з кожної часті світу.

„Прогресивне виховання“ зедиче собі симпатії в Злучених Державах від часів горюжанської війни, завив згадавши професор, і набрало свого найбільшого розгону від минулої війни. Воно старається позбутися всякої приписовості (регіментарії) і стислості в школах, захоочує до незалежності і належної оцінки національних державних проблем між студентством і вивільнює студентів у все, щоби були корисні в „великій творчій добі, що наступить по війні“.

ПАННА МАРУСА ПАЛЕГА, молода, талановита танцюристка, що виступить з танцями в балеті в опері „Мазепа“, що буде виставлена в педілю, 4. травня, в „Mosque Theatre“ у Ньюарку, Нью Джерсі.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У неділю, 27. квітня 1941. померла нагло членя 28. від. У. Н. Союзу в Маганой Плейн, Па.

МАРІЯ ХОРВАТ.

Покійна родилася на Лемківщині, в селі Репал, покій Сяноку. Пожила в смутку 6 дітей: Миколу, Анну, Параску (заміжня Русиню), Теклю, Григорія й Єву.

Похорон відбудеться в суботу рано, в 9. год. з дому жалоби в Маганой Плейн, Па., до церкви св. Йоана Хрест. в Мейфелді й на цвинтар в Фрайвуд, Па.

Нехай прибрана земля буде їй пером!

John Onysknych, Sec.

ОЛИВЕЦЬ ДО ПІДПАЛУ. Ньюйорській поліції показано на зборах між іншими підпальними засобами цей олівець, котрого писмо переїдає метал і спричиняє пожежу протягом пів години.

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 7)

За починим Українського Конгресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордовання української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Українська Федерация стейту Міннісот, 8 замовлень	\$ 80.00
Петро Бронський, Честер, Па., замовлення	10.00
Лев Тагінбик, Пікаго, Іл., замовлення	10.00
Тов. Український Дім, Ленсинг, Мінн., замовлення	10.00
Василь Шподарик і Василь Федорович, Вест Варанк, Р. Ай., замовлення	10.00
Фамілійна Кооператива, В. Варвик, Р. Ай., замовлення	10.00
Українсько-Американський Горожанський Клуб, Бофало, Н. Й., замовлення	10.00
Передтим проголошено	1,110.98
Разом	\$1,250.98

За замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що запланчені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохаться прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі \$10.00. Конгресовий Комітет гарантує замовляючому, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількості замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Степан Корпан, касієр Українського Конгресового Комітету

УВАГА! НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА! ЗАХОДОМ СТУДІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ В НЬО ЙОРКУ

Величавий Весняний Баль

„ЧОРТ НЕ ЖІНКА“

Також будуть випедені, все інші й балетні українські Великодні гаїлки - танки - соли - дуети й інші співі.

В СУБОТУ, 3. ТРАВНЯ (SATURDAY, MAY 3, 1941) в „КАРНАТІ ГОЛ“, 217 EAST 6th ST., NEW YORK, N. Y.

Початок точно в год. 7:30 вечером. — Вступ 40 ц. Діти 15 ц.

Управитель студії Іван Заводський. Заступник управ. Іван Фіс.

До танців пригварити добіра та зина Українського Оркестра Р. Сінгура. Просіться всіх українців до численної участі.

ЮНГСТАВН, ОГАЙО!

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ, відділ 348. У. Н. Союзу, і СОЮЗ УКРАЇНОК ч. 11.

БАЛЬ

У НЕДІЛЮ, 4. ТРАВНЯ (MAY 4, 1941)

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ, 525 W. RAYEN AVE.

Початок балу в годині 7. вечір. — Вступ 35¢ і 25¢.

До балу буде пригварити Оркестр Монастирського з Алканни, Па. Просіться всіх українців і українок Юнгставну й околиці прибути численно на цей баль, та добру забаву румити.

УВАГА НЬО КЕСЛ, ШЕЙПРОН, ЮНГСТАВН І ОКОЛИЦІ! СТАРНІЯМ УКР. ПРАВ. ГРОМАДИ В НЬО КЕСЛ, ПЕРШИЙ РАЗ

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ УКР. ПІСНІ Й ТАНКУ

В НЕДІЛЮ, 4. ТРАВНЯ 1941. В 7:30 ВЕЧІР в РУМУНСЬКІЙ САЛІ при с. ДЖЕФЕРСОН ВУЛ., НЬО КЕСЛ, ПА.

У програму входять хори: „Бандурист“ з Юнгставну, „Сурма“ з Нью Кесл й „Кубза“ з Шейпроу; а також танцюристи ніколи Авраменка з Шейпроу, Монсен, Батлер й Нісбург, Па., під управою п. Н. Арсеніа. Виступить 40 танцюристів. Хори виступлять спільно числом 90 співаків на сцені під управою п. С. С. Мусійчука. Виступить наша молода сопригварити панна Ольга Мусійчук з солоним при ній сестрі Ірині.

Такий концерт був вже в Шейпроу і в Юнгставні, а це третій з ряду буде в Нью Кесл. Просіться всіх до численної участі.

Уряд прав. громади в Нью Кесл, Па.

НЬО ЙОРК ТОВАРИСТВО ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ, відділ 117. У. Н. Союзу у Нью Йорку

МАЄВИЙ БАЛЬ

У СУБОТУ, 3. ТРАВНЯ (MAY 3, 1941)

у VOIKS LYCEUM HALL 218-220 EAST 2nd STREET, NEW YORK CITY

Музика першорядна. Початок 7:30 вечір. Вступ 50 центів.

Футра Михайла Туранського

Great Persian Lamb Selection

A new and large selection of Persian Lamb skins now on hand which have just arrived in a large variety of characterized curls and at varied prices to meet every woman's need and budget.

Here is an opportunity to get your winter coat made at special summer rates.

Custom made coats to your individual measurements to select from newly styled models for the 1941-1942 winter season. Each bundle of Persian Lamb Skins matched for a perfect coat by our experts.

Select your style and bundle of skins and we do the rest, assuring you of a lovely finished coat.

A small deposit is all that is needed to hold your fur coat until the Fall. (Gradual) payments can be made during the summer months to comply with your budget.

Come in now while the selection of skins is varied.

Your old fur coats need attention at this time. Come in for remodel estimates which are gladly given without any obligations. Remodel your coat now at special summer rates.

We will gladly call for your coats, when convenient for you, to have them stored in our Cold Storage Vaults where they will be protected against summer heat, moths and theft.

Call our office and a convenient day and hour will be arranged for the pick up. No extra charge for our messenger service.

Gain confidence in your furrier. Come in for reliable estimates and prices.

MICHAEL TURANSKY

350 - 7th Avenue, New York, N. Y.

Bet. 29th & 30th Sts.,

Lackawanna 4-0973

16th Floor

Daily to 6 P.M.

Saturday to 3 P.M.

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(7)

Господарське життя має ви-задруги, держиться так довго, разний характер індивідуаль- як довго існує ще почуття ній господарки. Первісна родинного зв'язку між її чле-спільна господарська одини- нами, забувається той зв'язок, ця, подібна до югославянської спільноти розпадається. Зре-

штою на початку християнсь-кої ери на Україні господар-ська родина спільнота вже в руїні, та в праві лишилася тільки по ній слід минулого. Спільне господарство є протинне українській ментальності, протинно як у росіян, де комунізм мав все свого попередника в так званій „мірі“, що дожив в Росії аж до комуністичної революції.

Чи устрій старої України був демократичний? Така проблема часто затримується в українській публіцистиці. Знаменитий історик права старої

Руси проф. Владимирський-Буданов, автор найбільше поширеного університетського підручника з тої ділянки, так характеризує суспільний устрій поодиноких частин давньої київської держави — Руської Землі. В групі земель іншнього, російського народу відразу бере „верх абсолютизму, в білоруській групі (Полоцьчина та Новгородщина) республікансько-демократичний пал. на півдні в українській групі боярсько-аристократичний. Перевага боярсько-аристократичного елементу яркіша на Західній Україні (галіцьке боярство), менше впадає в очі на Східній Україні, де провідні верстви, незалежно від собою до „помочи“ городське віче, але тільки віче головного міста. На ділі не віче вирішує справу, тільки верхівка, з якою звичайно тримає вище духовенство. На київським вічу нерідко проводять митрополит. Не можна поминути й того, що роля українського боярства не була надто державно-творча; групування епох без переваги над добром землі.

Великанський імпульс до розвитку староукраїнської літератури дав не хто другий тільки Ярослав Мудрий. Популярно повторюється у нас одне із його культурних діл: основання бібліотеки при катедрі Св. Софії. На ділі Ярослав Мудрий не оснував бібліотеки, бо тоді ще не було що складати на полиці, тільки заложили великий перекладний інститут. Кілька тисяч перекладників і копійців в одних особах літальних сиділи та перекладали що кращі твори грецького християнського духа на церковно-словянську мову. Це було величезним культурним здобутком, бо той почин побудив місцевих людей до самостійної літературної творчості. Першими з'явилися біографії Володимира Б., за ним йшли богословські твори митрополита Ларіона, життєписи перших печерських угодників, що стали основою Печерського Патерика, пісні Бояна, літописця Нестора та його наслідників, подорожнична література, проповіднича та знамениті Слово о полку Ігорі.

Українське мистецтво того періоду стояло під непереможним впливом візантійського мистецтва та старої народної мистецької творчості. Така координація була тим об'єктом, що й старе народне мистецтво не було чуже грецькому духові. В архітектурі всебічно домінує візантійський стиль (київська Десятинна церква, Св. Софія, храм св. Спаса в Чернігові). То саме видно в декоративним мистецтві (мозаїки), в підборі красок та в мистецьких предметах щоденного вжитку. Та вже в першій століттю, подібно як в церковно-словянську мову вкривалися елементи народної мови, так само і в мистецтво елементи народної мистецької творчості. З часом витворюється

спеціальний рід українізованого візантійського мистецтва в архітектурі, малярстві та декоративі.

Найбільше оригінальною та згідно незмінною частиною української передхристиянської культури лишилися побут, себто звичай щоденного життя в першу чергу мас, а також її вищих верств. В щоденному побуті виступають виразні риси старої доісторичної, тільки християнізованої культури. Життя то не тільки боротьба за існування, та також насичення себе та уживання краси життя; бо життя є гарне та примамливе. Від нього не втікає навіть християнство України св. Володимир. До життя треба підходити практично з життєвою мудрістю, словом життєвий оптимізм як у греків. Давний поганський побут пристосовано тільки до християнської віри. Поганське свято „колядок“ ідентифікували з Різдом Христа, свято весни з Воскресінням і так далі. Колядки, обряди лишилися мало тільки змінені. Лишилося й по нинішній день безліч обрядів та народних звичаїв, що своїм походженням нерідко сягають мабуть у трипільську культуру. Тодішня для наших вір була широко-стомована а навіть перейшла у найстаріше церковне законодавство Володимира Б., в його Церковний Устав.

Навіть родинне життя не багато змінилося. Спершу тільки вищі верстви брали церковний шлюб, ніщі довго обходилися традиційним весіллям, одначе і для одних і для других не було подружжя без традиційних довгих обрядів доісторичного весілля, ще навіть в XVII-тім столітті. Стариші джерела, а в протоісторичні часи також арабські джерела багато говорять про вірні та люблячі українські жінки; це дружина, приятель життя „ладо“ — себто дар божества. Знаменне, що українські жінки, які виходили заміж до чужих країв не мали доброго життя. Прим. Евпраксія Всеволодівна, жінка царя Гайриха IV, мусіла від нього втікати, їх родинна справа була суджена на церковному соборі, який признав їй слушність. Після того вертає вона на Україну та вступає у монастир. Деяко вказує, що й родинне життя Анни Ярославни, французької „рейни“ не було найліпше. Причин треба мабуть шукати в тім, що українська жінка привикла в батьківщині до рівності з чоловіком, не могла погодитися з іншими звичаями на хазарі, що ставало джерелом конфліктів.

(Дальше буде).

ЗБОРІ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбулися в неділю, 4 травня, в 12 год. ввечері, в салі церковній при Олександрівській церкві. Збори відбулися в скорості з огляду на те, що делегати є делегати, котрі їдуть на конференцію після неділі, в котру значально мали би відбутися збори. Просимо всіх членів членів явитися на збори, що відбулися в неділю, 4 травня. — Ф. Ласильковський, предс.: О. Любас, кас.: Т. Шинкула, секр.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

ДОХІДНЕ ГОСПОДАРСТВО в селі Нью-Джерсі, 56 акрів дуже урожайної землі, зовсім обсадженої: 9 акрів пшениці, 13 акрів вівса, 17 акрів кукурудзи, 7 акрів конюшини; 3 акри грубого сіну, великий пастбище з рікою, молодий сад, дім на 8 кімнат з електрикою, водою, велика обора й інші добрі будинки, 2 корови, 2 коні, безогни, 600 курей, качки, індики і багато іншого дрову, всяка машинерія, новий трактор, з приналежностями господарства продається за \$5,200. Готівка після умови.

Маю великий вибір інших позаміських бізнесів і фарм, які відповідают вимогам кожного покупця відповідно до послідальним суми. Голоситесь до:

JOSEPH BEKARCIAK,
212 Franklin St., Brooklyn, N. Y.
Tel.: Evergreen 9-6978.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

Потрібно ДІВЧАТ або ЖЕНЩИН до праці як „операторки“ на \$3.75 і \$6.75 сугодини. Постійна робота, добра платня. Голоситесь до:

CHIC FROCKS INC.
1325 — 13th St., North Bergen, N. J.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж „DINER“ в Брукліні. Знаменне положення. \$700 тижнево, замкнено вечорами, рент \$100. Готівка \$3,500. Lease. Продається з причини слабости.

5117 — 4th AVENUE,
BROOKLYN, N. Y.

УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ на продаж. Властитель покликаний до армії. Добрий, вироблений бізнес. Продасть за готівку або на сплату. Пишіть або каніте:

PERFECT PRINTING COMPANY
Михайло Бопух, власник.
13 Charlton St., Newark, N. J.
Phone: Market 2-3392.

ВСІ ЧАСТИ до виправлення ПЕЧЕР, вуглевих, газових, нафтових, огрівальних парових і гарячою водою, як також усієї іншої печі можете дістати в

STOVE REFRS CORP.
182-186 Mulberry St., Newark, N. J.
зараз коло пожежні при Lafayette St.

Даром пробма МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небезпечна нагода для всіх, що терплять на неможливість швидко й випробувати коштовні ліки й зела, а не найшли полегшення. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертона, котрих не запарюється ні варитися, а споживається в натуральній формі. Пожитті пробма переконується, як скучно діляють в неможливістю таких як кванс шлуночка, газів, нестерпності, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомогання, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконатися, пишіть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

[] \$1.00 за 1 коробку Мілертону
[] \$1.50 за 2 коробки Мілертону
[] \$2.00 за 3 коробки Мілертону
Пишіть за Зіллям Мілертоном у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.
Single package not sent. C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ілі нім важливі лише при задоволенні просто з головного офісу.

ПІДПРАЙТЕ СВОІХ БІЗНЕСМЕНІВ

Внутра шаф належить що місяця витирати кедровим олією для відгонення молив, бо лише шафи, вилізовані кедровим деревом, забезпечені є від їхньої настирливості.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН

в цілому прегар- ному металевому труноу, двома автом. караваном, балсамуванням, ви- живанням Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з виїзком одні- я й належностей за церковну відправу й цинтар.

S. KANAI KAIN

433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуговування і чесна Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Blain):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребом по ціні так низькій як \$150
Обслуговування найкраще.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ в БРОУКЛІНІ, БРОУКЛІНІ, НЬЮ-Йорку І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
207 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel.: Melrose 5-6577

СТАВІТЕ В РЯДІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинен знаходитися часопис „СВОБОДА“

TOMMY AGAIN CLIMBED INTO THE TREE. AGAIN A SMALL BUSH-BUCK PASSED BENEATH HIM.

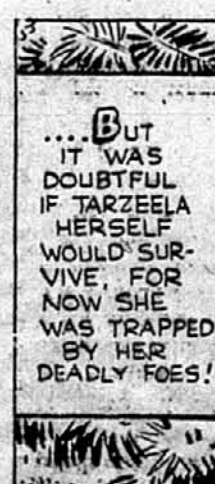
THE BOY LEAPED DOWN. THIS TIME ONE ARM ENCIRED THE BEAST'S NECK; HIS KNIFE DROVE DEEP.

THE BUCK FELL DEAD. TOMMY WAS PROUD THAT HE HAD OBTAINED MEAT BY HIS OWN HAND.

NEW HOPE ROSE IN HIS HEART. PERHAPS, AFTER ALL, HE COULD SURVIVE THE HOSTILE JUNGLE UNTIL TARZEELA FOUND HIM.

...BUT IT WAS DOUBTFUL IF TARZEELA HERSELF WOULD SURVIVE, FOR NOW SHE WAS TRAPPED BY HER DEADLY FOES!

Але голод великий пан. Хоч не вдалось Томові перший раз, він таки знов виліз на дерево чекаючи, аж знов поминеться якийсь дичина.

Через хвилину дійсно появилася новий козел. Цей раз хлопцеві пощастило. Він скочив на козла і заки той встиг його струтнути, він вже пробирав його.

Козел впав неживий. Стоячи над мертвим козлом Том почував велику радість і гордість, що ось він сам собі дає раду в нетрах!

Нова надія вступила в хлопця. Хто зна, може йому вдасться пережити всі небезпеки, поки Тарзеля його не відшукає? Та Тарзеля сама була в небезпечі.

ТАРЗАН, ч. 292. Том сподіював дичину.